

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ezechielis Spanhemii Dissertationes De Praestantia Et Usu Numismatum Antiquorum

Spanheim, Ezechiel

Amstelodami, 1671

1. Ad Notitiam Familiarum seu Gentium Romanarum, earumque
discrimen. 2. Praenominum & Cognominum earundem Familiarum. De
Proprio Nomine apud Romanos; Praenominibus Mulierum; Usu & varietate

...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12878

gno Scaligero, divini libri elogio ornatum dicatur, & Scaligerian.
 in quo equidem multa se didicisse ingenue agnoscat. pag. 364.
 Commode vero dum hæc scribebamus, ut nosti, adla-
 tus idem liber in Urbem post longas moras, à Carolo
 Patino, antiquariæ juxta ac medicæ rei optimo promi-
 condo feliciter auctus & recognitus. Quo nomine,
 quantum diligentia illius ac industria, & eorum qui
 Symbola hic sua contulere, Lomenio Briennæ Comi-
 ti, Seguino, Brunotio, non antiquaria solum, sed uni-
 versa res litteraria debeat, lubenter hic profiteor; qui
 ab obvia comitate viri singularis exempli Francisci
 Gottofredi, brevem hujus voluptatis usum continuo
 impetravi. Nec sefellit certe expectatio. Talem enim
 jam ante noveram vel solam Fulvianam collectionem,
 in qua non tam liceret agnoscere prisca Romanorum
 stemmata, quam ipsam cernere veteris Reip. imagi-
 nem, & inde simul multiplicem usum ad Historiam il-
 lorum temporum mutuari.

Primum statim arguit ampla illa GENTIUM vel
 FAMILIARUM series, quæ Nobilitatem ferme o-
 mnem principis gentium Populi, uno quasi obtutu in-
 spiciendam præbet. Adeo quidem, ut funeri te non u-
 nius Consularis, sed totius Reipub. credas interesse;
 in quod ex prisca moris vestigiis Imagines tot clarissi-
 marum Gentium inferri longo ordine videas. *Imagi-*
num enim specie, non sumptibus nobilitari maximorum viro-
rum funera solere, aiebat olim Senatus Princeps M. Le-
 pidus. Nobilius certe funus hic fatearis quam illustris
 illius matronæ, cujus meminit Tacitus, Junia nempe
 C. Cassii conjugis & sororis M. Bruti, in cujus funere
viginti clarissimarum Familiarum imagines antelata sunt,
Manlii, Quinctii, aliaque ejusdem nobilitatis nomina; aut
 quod de funere Drusi Tiberii filii idem Annalium Scri-
 ptor

i.
 Ad Noti-
 tiam Fami-
 liarum Ro-
 manarum.

Epitom.
 Livii lib.
 XLVIII.

Annal. Lib.
 III. c. 6.

Annal. IV.
cap. 9.

ptor alibi observat; *funus imaginum pompa maxime illustre fuit, cum origo Julia gentis Æneas &c. ceteræque Claudiorum effigies longo ordine spectarentur.* Eædem quippe hic tibi occurrent JUNIORUM, CASSIORUM, MANLIORUM, QUINCTIORUM, JULIORUM, CLAUDIORUM, tum longe adhuc plurium Gentium imagines, quibus hodierni Quirites vestri etiamnum possunt adfurgere. Qui enim præter gentes illas modo commemoratas, ÆMILIAS insuper, CÆCILIAS, CORNELIAS, FABIAS, FURIAS, PAPIRIAS, PORCIAS, SULPITIAS, VALERIAS, ut tot alias mittam, positas ante oculos cernit, frustra alibi aut celebritate personarum, aut dignitate munerum, aut gestorum gloria, aut caritate in patriam, aut cunctis pacis & belli artibus illustriores quæret. Flos ille utique delibatus populi Gentium victoris; Prætorum autem, Consulum, Dictatorum, & Cæsarum tandem seminarium; & qui Reges Legatis Regum, Dei autem Regibus olim videbantur. Neque ego hic commendationem eorum instituo, nisi quatenus ex ea pretium accedit iis monumentis, quæ in illis propagandis aut adferendis in pristinam lucem hodie feliciter inserviunt. Peculiares quidem illustrium id genus Gentium Commentarios exstitisse olim accepimus, quales PORCIÆ Familiæ legisse sese profiteretur Gellius; *Quum, inquit, & laudationes Funebres, & litic. Lib. x. brum Commentariorum de Familia Porcia legeremus.* Ubi obiter observo, FAMILIAM ibi, sicut frequenter in lapidibus & supra, atque alibi non semel apud Tacitum, pro tota gente positam; quod & ^a Velleio, ^b Valerio Maximo, aliisque familiare, *Principe illo Familia Porcia, item Ponia Familia;* quam tamen vocis Familiæ eo sensu significationem improbasse aliquando viros doctif-

Noct. Ar-
tic. Lib. x.
c. 18.

^a Velleius
Lib. 12.
^b Valer.
Max. Lib.
1.1.1. c. 2.

doctissimos novi. Quod nec prætereundum fuit hoc loco, ne sine idoneo exemplo factum videamus ab Urfino, dum easdem non Gentes sed Familias inscribit. Quamquam, ut nosti, Gentes vocentur frequentius apud antiquos & aureæ ætatis Scriptores, Sallustium, Tullium, Livium, aliosque, qui notum etiam Gentis ac Familiæ discrimen tradunt, ut Sallustius; *igitur Sulla, Gentis patritia nobilis, Familia prope jam extincta majorum ignavia*; ubi per Gentem Corneliæ, per Familiam Sullæ in eadem Gente dicti intelliguntur. Iterum Livius: *orationemque habuit plenam veris decoribus, non communiter modo Cornelia gentis, sed proprie Familiæ suæ*, qui & alibi unius Gentis Potitiæ duodecim Familias eadem tempestate dicit existisse. Cæteroquin præter Commentarios illos de Familia Porcia Gellio commemoratos, nosti quoque laudatas veteribus Varronis, Attici, Hygini, Messalæ, Suetonii in hoc monumentorum genere lucubrationes, quas haud insolitum illustrium Familiarum fatum posteris invidit. Hanc autem vel Commentariorum, vel Genealogiarum, quas vocant, jacturam opportune supplet, illa Consularium, quos vulgo appellant, Nummorum supellex; quæ Veteres Patritias & Plebeias, hoc est, primævas & incorruptas Quiritium Gentes, & præclaras earundem adfinitates complectitur. Neque enim adhuc Romanus sanguis cum Barbaro fuerat commixtus; nondum varietas & confusio generis inducta; nondum duo aut plura nomina in unum gentilitium coeuntia, omnem successione vel ordinem vel rationem turbant. Infusa illa brevi sub Cæsaribus varietas & commixtio; qua omnis interrupta gentilium propago; qua novi homines cupide se intruserunt in veterum stirpem; qua priscae Gentes

ÆMILIÆ, CORNELIÆ, FURIÆ, JULIÆ, SEM-

L. xxxviii.
cap. 58.Lib. ix.
cap. 29.

PRONIAE, aliaque novissima Nobilitati accedere; qua commercio & adfinitate cum exteris, descivit à prima origine simul ac virtute Romanus sanguis. Posteriori vero ætate, sub Christianis Imperatoribus, dum nempe una Christi tessera pro omni insigni Gentilitio sufficere videbatur, interversum ferme omne Familiarum discrimen, nullo jam certo aut stabili gentis nomine; non turbata amplius, sed sublata omnis successio; nec adulterata solum, sed quasi extincta unversa Romani hujus stemmatis series. Neque sic tamen defuere, vergente plane ad occasum imperio, sancti & graves etiam in Urbe Cives, qui ad antiqua illa Reip. decora, quorum digesta è Nummis antiquis apud Urfinum series, genus adhuc suum referebant. Quam certè laudem videas B. Hieronymum passim sanctis illis feminis ascribentem, Furia, Latæ, Paulæ, Paulinæ, Eustochio, Fabiolæ, quæ illi dicuntur, modo habere genus à CAMILLO, modo Consulum PRONEPOS & FURIAM germinis decus; modo GRACCHORUM stirps, soboles SCIPIONUM, PAULLI heres, cujus vocabulum trahit, MARTIÆ PAPIRIÆ matris AFRICANI vera & germana progenies; modo, Toxotio, qui ÆNEÆ & JULIORUM altissimum sanguinem trahit; unde etiam filia ejus Eustochium JULIA nuncupatur; modo, alius forsitan scholæ memor, Q. MAXIMUM &c. & FABIORUM GENTEM proferret in medium, & quæ plura hujus generis apud eundem occurrunt. Neque vero hic ego generis controversiam movere illis intendo, qui stirpem suam ad CÆSIAS, COCCEIAS, CORNELIAS, JUNIAS, MUCIAS, VITELLIAS aliasque adhuc hodie referunt. Immo gratiam potius ab iisdem expectant id genus monumenta, quorum beneficio generis sui auctores

^a ad Furiam. p. 79. T. 1.

^b ad Pam-machum. p. 164. T. 1.

^c ad Eustochium. p. 169. T. 1.

^d ibid. pag. 170.

^e Epitaph. Fabiolæ. p. 197. T. 1.

^f ibid. pag. 170.

ctores & *A' ex h'ras* certe haud poenitendos adspicere illis non solum datur, sed etiam domi eorum imagines in Atriis, Museis, more veteri disponere & adseruare conceditur. Commune vero rei litterariae, non privatorem aliquot beneficium mecum hic reputas, mi OCTAVI, Veteres & recentiores Quiritium FAMILIAS aut GENTES Nummorum ope distinguere; (quod utinam cavisset Antonius Augustinus) distinctas juxta classes disponere; dispositas illustrare; vetustis novitatem; nuper inventis vetustatem addere. Eo minus enim ludibrium debuerunt haecenus Romanorum stemmatum Collectores, quo his subsidiis magis instructi, rem alias praeclearam & summae industriae sunt adgressi. Unde etiam post Volaterranum, Sigonium, Ursinum, Ant. Augustinum, Pigium, Panvinium, Schottum, & gentiles suos, Streinium, Glandorpium, Reinuccium, Reusnerum, haud ineruditus vel indiligens Germanus non ita pridem novum & luculentum opus de Familiis Romanis moliebatur, eidem adfecto praemature immortuus. Quibus vero praesidiis, & qua fiducia potissimum impulsus, manum operi admo-
Epist. Rupertii, ad Tom. Reinesii, p. 64.
 moverit, ipse alicubi declarat, *Et quantus Numismatum numerus est, qua nec ipsi (Ursino) nec aliis tentata spes certam mihi faciunt, fore, ut in istis utiliter laborem, & in multis cibum sumam minime praemansum.* Nec praetereundus hoc loco antiquarius superiori saeculo haud incelebris Pyrrhus Ligorius, inter cujus monumenta inedita, quae in Bibliotheca Christinae Augustae adseruantur, duo se opera mihi obtulerunt, unum *de Illustribus Viris* apud Romanos, alterum *de Familiis Romanorum*. Ita vero utrumque ab eo contextum deprehendi, ut non continua aut disposita serie, more Fulviano, sed singulares aliquot viros & Familias, adductis nummo-

rum lapidumve subsidiis, illustrare sit adgressus. Quo successu vero id ab eo præstitum, exiis, quæ supra de ingentibus viri laboribus libere simul & candide protulimus, licebit facile cuique iudicium ferre. Utinam saltem, aut exstarent hodie pleraque ea monumenta, ex quibus penum suam locupletavit; aut de singulis eundi in consilium, Herculei operis institutum eidem permisisset.

Neque tantum illustres jam ex Annalibus & Fastis, sed obscuras etiam, & aliunde ignotas Familias tradunt gentilitia id genus Numismata. Ita CREPUSIAS, DURMIAS, FABRINIAS, RENIAS, SEPULSIAS, & novissimæ collectionis MINCIAS, TREBANIAS, aliasque alibi hactenus, quàm in hisce Nummorum monumentis obvias negant docti earum interpretes, frustra certe in vulgatis Familiarum Romanarum Onomasticis quæras. Ut mittam ACCOLEIAM, CORDIAM, EGNATULEIAM, FARSULEIAM, MUSSIDIAM, quarum vel obiter forte aut Cicero, aut Livius, aut Marmor aliquod memoriam servant, & quam prope intermortuam Nummi felicius renovant. Quam præclarum autem post longam tot seculorum noctem, excitare denuo integrarum Gentium imagines; vitam & lucem densa temporum caligine oppressis restituere? Accedunt his Gentes etiam aliæ, MÆVIÆ, SEXTIÆ, SOSIÆ, JULIÆ, VENTIDIÆ, quas Cl. Seguinus primus novissime ex Nummis illustravit; & quibus aliunde licet haud ignotis, augetur insuper numerus Ursinianæ & Patinianæ collectionis. Neque vero lapidum tacenda cæteroquin in Familias id genus merita, quibus sepulchra Cunarum quodammodo vicem præstant; quæ nec jacere tamen easdem, sed feliciter resurgere largiuntur.

cur. Talium certe amplam segetem, præter Gruterianum Theaurum, inedita id genus monumenta adhuc reconduunt; quibus harum lautitiarum cupidos, licebit viris longe eruditissimis Reinesio, Gudioque nostro tandem aliquando demereri.

Equidem præter communia GENTIUM nomina, alias etiam PRÆNOMINUM & COGNOMINUM appellationes, quibus Gentes in Familias, & Familia rursus in plura capita apud Romanos distinctæ, eadem Nummorum supellex præbet. Quæ eo accuratius observanda, quod aut plurima id genus aliunde sint ignota, aut in designandis viris illustribus, à diligentissimis etiam auctoribus passim præterita fuerint; dum eos vel cum solo Gentili nomine, aut solo Cognomine frequentius, nonnunquam etiam cum nudo Prænomine efferre solent. Quæ diversitas frequenter obvia cum apud Latinos Scriptores, tum inter Græcos Latinosque, ubi eorundem hominum meminere. Accedit, quod eadem nomina apud eos mutata sede non semel transponantur, ut nempe præpostero ordine Nomen Gentile Prænomini, aut Cognomen Nomini Gentili sit prælatum. Prioris exemplum præbet apud Dionysium Πίσων Ἀγύκι, alibi Γέλλι Γυαί, pro L. PISO, & C. N. GELLIUS; quemadmodum etiam vocantur in denariis Gentis Calpurniæ & Gelliæ. Apud Dionem similiter legas, *Claudium Appium, Domitium Lucium, Galbam Servium*; & apud Josephum, *Mucianum Marcum*, ac similia alibi, quorum loco, obvii Nummi inscripti, APP. CLAUD. aut SER. GALBA. Frequentius autem Cognomina Gentili præposita, idque Græcis imprimis, ubi Romanorum nomina recensent, familiare; sicut iisdem Dionysio, Josepho, Dioni, apud quos passim occurrunt *Piso Calpurnius, Tiberio*.

2.
Ad Notiam Prænominum & Cognominum eorundem Familiarum.

Lib. II.

L. XXXIX.

& XL.

Antiquit.

lib. XIX. c. I.

Dionys.

lib. I.

Joseph.

antiqu. lib.

XVII. cap. 7.

bero.

bero *Aelius*, *Varro Terentius*, *Varro Quinctilius* aliique, quorum nominum transpositam sedem, si non aliunde constaret, arguerent eorum Nummi adhuc superscriptis aliter inscripti. Immo id Romanis etiam Scriptoribus solemne videas; quod vel unius *Veteris Antistii* exemplo liceret illustrare; sicut cum apud *Velleium*, tum apud *Ciceronem* ipsum vocatur, ubi male postrema doctorum virorum editiones *Severum Antistium* reposituerunt. Hujus enim, præter *Plinium*, qui illius etiam meminit, antiqui denarii aliter eadem nomina disponunt, & cum ejusdem, quod latebat Prænomine, C. ANTISTIVS VETUS. Scilicet non *Velleio* solum solemnis ea transpositio, cujus rei multa apud illum exempla, *Cato Porcius*, *Lepidus Aelius*, *Balbus Cornelius*, *Drusus Livius*, *Drusus Nero*; sed & *Livio*, *Tacito*, *Nepoti*, apud quos, *Collatinus Tarquinius*, *Cursor Papius*, *Abala Servilius*, *Capitolinus Quinctius*, *Priscus Helvidius*, *Valerius Antias*, *Marcellus Claudius*, pluraque id genus reperiuntur. Ut certe vel inde liqueat, jure à *Sigonio* reprehensum *Robertellum*, negantem unquam ordine præpostero Cognomen Prænomini, aut Cognomen Nomini prælatum.

Epist. ad
Quint. II. 1.

Lib. XXXI.
cap. 1.

Quale Nomen
Proprium apud
Romanos.

In C. Ma-
rio.

Quo spectat præterea, quod nata sit ingens secutis temporibus appellationum id genus permixtio & varietas, quæ ab usu priorum temporum distingui debet, & ex eodem illustrari. Ita vel quale Nomen proprium fuerit apud Romanos, non hodie solum sed jam olim fuisse dubitatum, liquet ex *Plutarchi* cum *Posidonio* ea de re controversia. Factum id vero, dum gravissimi alii auctores, aut non perpendunt accurate id genus appellationum originem vel gradus; aut non distinguunt diversa Reip. & Cæsarum tempora, aut propria personarum & Familiarum nomina confundunt; quæ omnia

omnia commode possunt ex Nummis Familiarum Romanarum intelligi. Alia nempe illi suppeditant Propria Gentium integrarum Nomina, ut *ÆMILIAS*, *CLAUDIAS*, *CORNELIAS*, alia rursus propria diversarum Familiarum in eadem Gente, ut in *Æmilia PAULLOS*, *LEPIDOS*, *BUCAS*, in *Claudia PULCHROS*, *MARCELLOS*, in *Cornelia SCIPIONES*, *SULLAS*, *LENTULOS* & plures; alia iterum propria singulorum ejusdem Familiæ, puta Paullorum aut Lepidorum, *CAIOS*, *LUCIOS*, *MARCOS*. Priora, seu Gentilia, propria scilicet (sicut vocantur Dionysio, ut infra dicitur) Genti, quibus ab altera Gente distincta, velut *Claudia à Cornelia*; Communia vero eadem Plutarcho dicta, respectu nempe Familiarum seu Gentilium *Scipionum*, *Sullarum*, *Lentulorum*, qui omnes erant è Gente *Cornelia*. Altera, quæ eidem Auctori *COGNOMINA*, Propria quidem Familiæ, quibus ea ab altera Familia distincta; puta *SCIPIONES* & *SULLAS* in Gente *Cornelia*; Communia vero nonnunquam aliarum gentium Familiis, ut *BALBI Antonia*, *Cornelia*; *GRACCHI Antistia*, *Sempronis*, *Julia*. Postrema vulgo, sed prima ordine *PRÆNOMINA*, Propria Fratibus ejusdem Familiæ, quibus invicem discreti; Communia autem cum in eadem Familia, ut *CNÆO* Pompeio Patri & Filio; tum aliis Familiis ejusdem Gentis, ut *LUCIIS* Scipionibus, *LUCIIS* Sullis. Hæc autem primæva nominum discrimina nullibi evidentius, quam in Nummis aut Lapidibus antiquis, de quibus hic agimus, expressa reperies. Eadem jam olim notaverat Appianus, qui Romanis unum primo nomen usitatum In Præfat. scribit, quod & Varroni placuit, more nempe Græcorum, ut docent exempla *ROMULI* & *REMI*; mox alterum

- alterum superadditum, quod Prænomini loco Gentiles inter se distingueret, ut TULLUS HOSTILIUS, cuius Gentis nempe alius *Hostus Hostilius* apud Livium occurrit. Istud autem, quod Prænomini vicem obtulit, *Commune* vocatur Dionysio, & *Appellativum*, ut LUCIUS, SERVIUS; alterum vero eidem *Gentile, Patronymicum & Proprium*, ut TARQUINIUS, TULLIUS. Tertium vero brevi repertum seu Cognomen, quod nempe à gestis aut adfectibus animi vel corporis, ad majorem adhuc distinctionem, ut idem tradit Appianus, inditum: Sicut L. TARQUINIUS SUPERBUS, L. JUNIUS BRUTUS. Et certe liquet ex Dionysio, quod jam vidit Sigonius, initium habuisse apud Romanos usum id genus Cognominum, in hoc Tarquinio; ita ut quum eadem cum Avo, L. TARQUINIUS nempe, nomina præferret, inde factum ad utriusque discrimen, ut alteri *Prisci*, alteri *Superbi* Cognomen sit adjunctum. Ita vero brevi mos invaluit, ut usus ille trium Nominum paullatim nobiliorum Romanorum evaderet (quamquam non omnium, ut quidam existimarunt) unde illud Satyrici,
- *Si quid tentaveris unquam*
Hiscere tanquam habeas tria Nomina.
- vel Aufonii,
Tres equitum turma, tria Nomina nobiliorum.
- Ibi vero postremum hoc Proprium maxime tum habitum liquet; quum nempe ex propriis uniuscujusque aut notis corporis, aut gestis primum indebatur, ut juxta morem semel receptum, CICERO, SULLA, MAGNUS. Quod egregie certe illustant antiqui denarii Gentium Romanarum, in quibus Cognomen vulgo capiti illustri adjunctum videas in anteriori Nummi parte, ut COTTA, RESTIO, PANSA, ACI-

ACISCULUS, tanquam Propria singulorum nomina, in averfa vero cum Bigis, Quadrigis, aliifve symbolis adlitum demum Prænomen & Gentile, ut M. AURELIUS, C. ANTIUS, C. VIBIUS, L. VALERIUS. Sic MARCELLINUS, AHALA; eorum vultibus adscripti, qui in Gente vel Claudia vel Servilia primi id genus Cognomina retulere. Unde etiam adoptati, adsumto Prænomine, Nomine & Cognomine adoptantis, solum Cognomen prioris fortunæ insuper retinebant; ut P. Cornelius Scipio à Q. CÆCILIO METELLO adoptatus, Q. CÆCILIUS METELLUS SCIPIO dicebatur; sicut præter auctores, in denario Gentis CÆCILIÆ adhuc hodie describitur. Quæ satis arguunt meo quidem iudicio, incautius egisse ad Sidonium doctissimum Sirmondum, qui hæc pro diversa temporum ætate non distinxit, & Proprium nomen Romanis ante Cæsaris tempora, non Cognomen, sed Prænomen semper fuisse existimat. Quid vero de Dionysio statuet, qui neutri ex iis, sed medio seu Nomini Gentilitio, ut diximus, Proprii nomen adscribit, ubi de Servio Tullio loquitur: *ἡ τῆς μητρὸς τῆς Φέντι ἡ μήτηρ ἦ μὲν ἸΔΙΟΝ πῖ ἢ συγγενικὸν ὄνομα ΤΥΛΛΑΙΟΝ, ἧτις ἔπατρὸς προσήγορε μὲν ἢ ΣΕΡΩΤΙΟΝ, cui, quum à matre aleretur, imposuit illa nomen quidem PROPRIUM & Gentile TULLIUM, à patre appellativum vero SERVIUM.* Et in eundem sensum loquitur auctor libri, qui vulgo Valerio Maximo adscribitur; *quod per proprietatem dicitur, hoc distat, quia eo Gens cognoscitur, ideo dicitur Gentilitium; Cætera ordine variantur.* Proprium ergo aliquando Gentilitium. Immo Prænomen etiam & Cognomen illi postea superaddita, hic vices etiam suas habere, istud nempe postremo loco repertum, ut maxime proprium & peculiare u-

niuscujusque, sicut ex Appiano modo vidimus, & ratio nominis arguebat. Ubi vero idem commune rursus liberis & nepotibus evasit, ut vel SULLÆ, vel MAGNI, vel CICERONIS Cognomen; tum non Personis amplius sed Familiis proprium mansit. Ibi autem Prænomen occupavit rursus Proprium singulorum ejusdem Familiæ nomen, quibus nempe frater à fratre distinctus, ut CN. vel SEX. POMPEIUS MAGNUS, M. aut Q. TULLIUS CICERO: Unde etiam colligitur & jure Posidonium à Plutarcho reprehensum, contra quam eidem Sirmondo placuit, si proprium nomen Prænomini perpetuo adscripsit, & errasse etiam Plutarchum, cum perpetuam hanc prærogativam Cognomini rursus vindicat. Cæteroquin enim utrumque diverso respectu Proprium mansit, alterum Familiæ, alterum Personæ. Certe quod negabat Plutarchus, Proprii nominis partes implevisse Prænomena, id vero etiam sub Cæsaribus haud ignotum constat ex

In Vitellio. Suetonio; *P. Vitellius*, inquit, *quatuor filios Cognomine, ac tantum PRÆNOMINIBUS DISTINCTOS reliquit, Aulum, Quintum, Publium & Lucium.*

De Prænominibus & Cognominibus Mulierum. Neque vero valida ejusdem Plutarchi contra Posidonium ratio, quod ita Mulieribus nullum foret Proprium nomen; utpote quæ Prænomine apud Romanos carebant. Ad Viros enim, non Mulieres respexisse Posidonium verisimile, quibus frequentius solum Gentilium nomen, ut *Julia Calpurnia, Porcia*; mox mariti Cognomen, non tam Proprium, quam Proprii vicem præstabat; *Julia Pompeii, Calpurnia Cæsaris, Portia Bruti*, & apud Lucanum, *Marcia Catonis*. Plures id genus congeruntur alicubi apud Valerium, *Livia Rutilii, Terentia Ciceronis, Clodia Aufidii*: diverso nempe à Græcis more, quibus addita id genus cognomenta, non

Lib. VII. cap. 13. conju-

conjugum sed parentum appellationes notant, & nonnunquam apud Romanos filiorum, ut *Cornelia Gracchorum*, non uxor nempe aut filia, sed mater. Alias ad illud Poëtæ, *Hectoris Andromachi* notat Servius, *id est unus. Hac autem figura utimur circa Patres & Maritos tantum.* Hinc nonnunquam præter Gentis nomen, Cognomen etiam Familiæ à Mulieribus retentum, quod negabat Sigonius, ac vel una illa nobilis inscriptio adhuc superstes satis arguit, *CÆCILIAE METELLÆ*, & apud Tacitum, *LIVIA DRUSILLA*, aut *ÆMILIA LEPIDA* juvenis Drusi uxor, ut mittam crebra sequentium temporum monumenta. Præterea, neque minus ante Plutarchi ætatem, aut ejusdem ævo deerant Prænomimum Muliebrium exempla, *CAIA*, *LUCIA*, *PUBLIA*, aut antiquiora juxta Varronem, *Marcia*, *Postumia*; & auctorem libelli Valerio vulgo adjuncti, *Rutilia*, *Rodocilla*, *Burra*, aliaque recentiora è lapidibus obvia. Certe alibi apud eundem^a Plutarchum mentionem videas cujusdam *Caie Cecilia*, cui statua à Romanis fuit erecta; apud Valerium Max. autem *Amasia Sentia*, & alio loco *Tertie Emilia*, matris *Corneliæ Gracchorum*; imo apud Livium, *Quartæ Hosilia*, ut nihil dicam de *Acca Laurentia* apud Macro-

Question.
Rom.

L.viii.c.3.

Lib.vi.c.7.

L.xl.c.37.

Saturnal.
lib.v.c.10.

bium, nobilissimo Scorto sub Anco consecrato. Illam ergo controversiam de Mulierum Prænominibus, majorum minorumque gentium Antiquariis agitatum, Sigonio, Robortello, Panvinio, Castalioni, & nuper P. Servio vestrati, commode componi posse crediderim; ut largiamur vetustis temporibus, Prænomina Mulieribus usurpata, quod Varro & auctor libri Valerio tributi tradidere, paullatim in desuetudinem abiisse, donec postea sequiori ævo eorum usus nonnunquam fuerit repetitus. Neque enim aliter conciliari

possunt tot vetusta lapidum auctorumve testimonia, quibus niti possunt utriusque sententiæ patroni. Ita ut Plutarchus ad morem Romanis matronis magis usitatum respexerit, quo rarior Prænominum usus apud easdem invaluerat; quod firmant etiam egregie Nummi eorundem & superiorum temporum, in quibus LIVIÆ, AGRIPPINÆ, ANTONIÆ, MESSALINÆ, DOMITILLÆ, DOMITIÆ, aliæque id genus AUGUSTÆ sine Prænominibus traduntur. Frustra certe id instituit Servius vestras, ut Prænominibus tantum usurpata existimet; quod vel una illa inscriptio CÆCILIÆ nobilissimæ matronæ, & tot Augustarum Nummi satis refellunt. Immo Plutarchi aitate, & jam ante receptum videas, ut hujus CÆCILIÆ METELLÆ exemplo, Prænominum loco Cognominagestarent frequenter nobiliores Matronæ: atque ita vulgo viri tria Nomina, Mulieres autem duo præferrent; quod aperte in Quæstionibus idem auctor testatur. Cujus moris crebra occurrunt apud Tacitum exempla, *Pompeia Macrina, Lollia Paulina, Julia Agrippina, Ælia Petina, Junia Calvina, Domitia Lepida*; adeo etiam ut omisso gentis nomine, solo Cognomine vocarentur illustriores, quales AUGUSTÆ, Traiani nempe, Hadriani & Antoninorum Conjuges inscriptæ occurrunt in earum Nummis, PLOTONA, SABINA, FAUSTINA, LUCILLA, donec postea virorum exemplo multiplicata etiam Mulierum nomina, FURIA SABINIA TRANQUILLINA, MARCIA OTACILIA SEVERA; sicut id genus AUGUSTAS signant nummi sequentium temporum. Hæc ut opinor satis clara, & tamen doctissimos viros haud semel turbarunt.

Usum

Usum præterea PRÆNOMINUM flore Re-^{De Usu}
pub. parcum arguunt eadem, de quibus hic agimus, ^{Prænomi-}
Numismata; ut vix aliud, quam unum singulis tribu-^{nium.}
tum videas. Neque tamen id perpetuo in Prænomini-
bus eorum temporum obtinuisse, quod Sigonio, O-
nufrio aliisque vulgo persuasum, clare probat dena-
rius in Gente Sulpicia L. SERVIVS RUFUS; ubi
duo priora unius viri Prænomina, postremum Cogno-
men, omisso Gentis Sulpiciæ nomine, quod & in
Numismatibus & apud Auctores frequens; ut M.
NERVA; L. SULLA; C. N. LENTULUS, alia-
que sexcenta in denariis antiquis. Unde male ob igno-
ratam rationem duplicis Prænominis, *M. Servium* sol-
licitarunt eruditi in vita Attici apud Nepotem, ut jam
vidit Ursinus. Quæ nec ignotum usum arguunt dupli-
cis Prænominis, ante secuta Cæsarum tempora, ut
minus recte adferebat doctissimus Reinesius; nec fre-
quentem tamen eundem illa ætate satis videntur com-
probare. Sub Imperatoribus certe, & maxime circa
Antoninorum tempora, familiaris usus plurium Præ-
nominum passim inductus; ut cum ex Lapidibus, tum
ex Nummis obvium, ad majorem differentiam inter
Gentiles unius Familiæ & Prænominis. Patrum enim
Nomina non solum & Cognomina, sed Prænomina
etiam frequentius ad Filios & Nepotes transibant ante
Cæsarum ætatem, cujus rei cum alibi, tum obvia passim
in Nummis exempla. Quo casu vel Cognominibus
variis nonnunquam, vel sola addita Filii mentione, &
Patris aut Avi prænomine, Filios à Patribus in monu-
mentis id genus citra usum aliorum Prænominum di-
stinctos olim videas; ut in denariis Gentis Antoniaë,
M. ANTONIVS M. F. M. N. cujus Triumviri
rursus ex Fulvia Filium, MARCVM itidem dictum
liquet

liquet ex præclaro Nummo Cl. Seguini, M. ANTONIUS M. F. Ut ita continua serie MARCI prænomen in hac Gente Antonia à Proavo ad Abnepotem transiisse videas. Mitto frequentes alios denarios cum iisdem Parentum & Avorum Prænominiibus. M. AQUILIUS M. F. M. N. & passim L. PISO L. F. C. N. PISO C. N. F. Q. POMPEIUS Q. F. Quamquam & ad denotandos majores suos eadem hæc Parentum & Avorum nomina addita non diffitear; unde rursus præscarum id genus Familiarum series haud parum illustratur. Apud Græcos quidem rarius eadem nomina à Patribus ad Filios transiisse haud nescis; cujusmodi tamen aliquot exempla suppeditant auctores, ut Herodotus *Μαιάνδρι* & *Μαιανδρίης* de Samiorum Tyranno; Thucydides *Φαρναβάζω* & *Φαρναβάζε*, nisi postremum *Φαρναίης* legi debeat, juxta eruditissimum Palmerium in nuperis adnotatis ad hunc auctorem; Lib. 1. Arrianus *Αρτισθέλης* & *Αρτισθέλης*; Artemidorus, *Αρτεμιδώρ* & *Αρτεμιδώρ*, Pater nempe scribens ad filium; ^a Antiq. lib. ^a Josephus, Antipater Herodis Pater, *Αντίπατρος* & dictus ^b Livius, *Andronicus Andronici filius Etolus*. Quæ & ideo præmittenda censui, tum quod per se singularia sint nec vulgo obvia, tum imprimis, quia notaveram etiam hujus rei exempla in antiquis aliquot Græcorum Nummis, ut Magnesium in Gaza Christinae Augustæ, *ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ*; item in altero Smyræorum Mediceo, *ΑΧΙΜΗΤΟΣ ΑΧΙΜΗΤΟΥ*, & in nummo Dyrachienfium apud Goltzium haud dissimili nomenclatione, *ΑΡΙΣΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΝΟΣ*. Cæteroque aut inflexa paullo aliter Filiorum nomina, ut apud ^a Platonem & ^b Thucydidem, *Ἄνδρων Ἀνδρωλίων* & *Φιλήμων Φιλημονίδης*, *Ἡγησανδρίδας Ἡγησανδρίδας*; *Καλλίαν* & *Καλλιάδα*, Idem lib. 1. Τολ-

Τολμίδης ἔΤολμαίης : aut frequenter Avorum repetita
 in Nepotibus nomina, quod apud Athenienses im-
 primis familiare erudite etiam observat novissime mo-
 do laudatus doctissimus senex Palmerius à Gretemef-
 nel. Id vero vel ex Platone mihi notum, cujus crebra
 apud illum exempla videas, ὁδὲ μὲν τῆδε πάππος ἔχων ὄνο- In Lache.
 μα Θουκιδίδης, ille vero Avi nomen habens Thucydides, & si- pag. 179.
 militer alibi apud eundem, Thucydides Melesiae filius In Theag.
 Thucydidis nepos; Aristides Lyfimachi filius, Aristi- pag. 130.
 dis nepos; Lylis Democratis filius, Lyfidis nepos, In Lyfi.
 quanquam de postremo observet, eum Socrati ideo pag. 205.
 ignotum, quod non tam proprio quam parentis nomi-
 ne vocaretur, ob paternam claritatem. Hoc ipsum
 etiam de impostis vulgo sua ætate Avorum aut Proa-
 vorum nominibus, video notantem alicubi & impro-
 bantem simul Chrysofomum; καὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ νῦν ἀπλῶς, In Genes.
 καὶ ὡς ἔτυχε τὰς ἀποσηγορίας παιδῶν, εἰς τὸ ὄνομα Φησὶ ἔπι- Tom. 1. p.
 πει καὶ ἔπιπάππος καλεῖσθαι τὸ παιδίον. ἔ quemadmodum ho- 147. edit.
 die, similiter ἔ ut casus fert, nomina imponunt; vocetur Savil.
 infans, inquit, Avi aut Proavi nomine, alium vero u-
 sum docet apud majores obtinuisse, ut nempe nomina
 inderent, quæ ad virtutem excitarent posteros: unde
 in sequentibus hortatur, ut non Avi aut Proavi, sed
 sanctorum virorum nomina liberis imponantur. Scili-
 cet juxta morem Christianis pridem consuetum, quo
 aut vulgo hausta è sacris Veteris & Novi Fœderis libris
 aut alias Beatorum Martyrum nomina frequenter li-
 beris indebant, ut testantur veteris Ecclesiæ Annales.

Id vero præterea in his Nummis Gentium Roma-
 narum observes, eadem Prænomina nonnunquam uni
 Familiæ aut Genti quoque peculiariter existitisse; sicut
 de Gente Domitia Ahenobarborum notat Tranquil- In Nerone.
 lus; Nulla Prænomina nisi C NÆI ἔ LUCII usurpa-

ta, modo continuantes per ternos, modo alternantes per singulos. Certe ex parte id evincunt denarii (quales plures apud Urfinum videas) Gentis Domitiæ, ac in specie AHENOBARBORUM; in quibus haud aliud, quam CN. seu CNÆI Prænomen legitur. Unde occurrentem apud Livium C. Domitium CN. Filium haud male existimat Princeps harum litterarum Gronovius legendum, Cn. Domitium. Ita NUMERII prænomen peculiare genti Fabiæ tradit auctor libelli Valerio adjuncti. NUMERII sola Patritia gens usa est Fabia Prænomine. Testes adhuc ejus rei luculenti denarii Gentis Fabiæ, qui soli Prænomen illud expriment, N. FABIPICTOR, ac in clypeo, quem Romulus, ut volunt, tenet, cum Flaminis apice, (qua de re paullo infra) QUIRINUS; seu Numerius Fabius Pictor Quirinus. Unde certe liquet, emendandum Livium, apud quem locis aliquot pro Numerio Quintus vocatur, nempe Q. Fabius Pictor Flamen Quirinalis, pro quo in antiquis editionibus legebatur. M. Fabius, &c. M nempe loco N, quod prænomen illud Numerii vulgo foret minus notum, surrogato, Neque enim alius quærendus, cui nummus ille imputari debeat, neque etiam cum Urfino, duo diversi Fabii Quirinales existimandi sunt, quos ibi è Livio recenset, sed unus idemque statuendus, qui nempe anno DLXIII Flamen Quirinalis inauguratus fuit, anno autem DLXXXVII. Cos. M. Claudio Marcello & C. Sulpicio Gallo mortuus. Sic MANII prænomen fere oblitteratum, & AQUILLIIS olim consuetum, Gentis denarii iisdem vindicant, vulgo inscripti, M. AQUILLIUS, M. F. M. N. ut hæditarium agnoscas. Hac autem nota M. non NV. (ut male denarios illos expressere viri docti) MANIUM designari erudite jam olim è Fastis notavit diligentissimus

L. XXXVII.
c. 47. & 50.
& lib. XLV.
cap. 44.

simus Sigonius, & è collatione auctorum, Plutarchi & Appiani, quibus *Μάριος* vocatur ille Aquillius, cuius Liviana Epitome meminit, & in qua *M. Aquillius* Epist. LXIX. antea perperam legebatur. Unde etiam more antiquo & juxta indubiam Numismatum ac Fastorum Scripturam, non *Μαν. Aquillius*, ut habent postremae & alias emendatissimae Livii editiones, sed simpliciter *M. Aquillius* Scribi debuit, quod idem de *M. Acilio Glabrione*, ut alios mittam, statuendum, cujus meminit itidem Livius, & quod Prænomen etiam huic Genti vindicant antiqui ejus denarii. His accedunt in Nummis Lib. xxxv. cap. 50. Gentis Claudiae crebri *APPII*, & in Sulpitia *SERVII*, nomine etiam integro præter morem scribendi id genus prænomena Romanis usitatum. Factum vero, quod ab illa frequentia horum Prænominum in eadem Gente, *APPII* & *SERVII*, gentili & Cognomine omisso, sæpius dicerentur, ut ex Livio, Cicerone, aliisque haud ignotum, quod in Gentibus aliis rarius videas accidisse: Sic Otho apud Tacitum *post Julios*, Histor. II. *Claudios*, *SERVIOS*, *se primum in Familiam novam imperium intulisse*. ubi *Servios* Prænomen Gentis Sulpiciae, pro ipsa Gente usurpatum legis, & inter aliarum illustrium Gentium nomina collocatum. Corruptum vero adhuc illud nomen apud varios auctores, ut apud Dionem *Γαρθαρσέρροσι* vocatur Caesaris legatus, pro quo Leunclavius male emendabat *Γάλβας ὁ Σέρρος*, Dio lib. XXXIX. qui *Γάλβας ὁ Σερούσι* dici debuit, sicut recte legitur a libi apud eundem Dionem; quem male rursus ibi sollicitat vir doctus. Ita apud Plutarchum in Catone Majore, quem dicit nonagesimum annum ingressum accusatorem exstitisse *Σερούσις Γάλβα* pro *Σερούσις*, quod postea vidi doctos interpretes in notis observasse. Mitto vulgarem errorem, qui *SERGIUM GALBAM*

nobis pro **SERVIO** passim obtruserat, quod vel denarii illi gentis Sulpiciae, quibus non jam **SER.** per compendium more consueto, sed **SERVIUS** integris litteris describitur, abunde poterant refellere. Cæterum, quod ut **SERVII** Genti Sulpiciae, ita proprium quasi & familiare esset Genti Claudiae **APPII** Prænomen, inde factum ut **APPIOS** fratres, addito **MAJORIS** & **MINORIS** discrimine distinctos tradat ad Ciceronem **Asconius**, sicut alias iisdem **Claudiis**, & maxime ævo Cæsarum proprium quasi **TIBERII** nomen observes in priscis monumentis: unde etiam frequentius **TIBERIUS** Imperator, non autem **CLAUDIUS** aut **NERO**, Gentili nempe nomine aut Cognomine, appellari meruit. Id vero, ut hodie Italis vestris communi sermone, sic Græcis olim scriptoribus nostri familiare, quibus **AULI**, **PUBLII**, **TITII**, **MARCI**, **LUCII** passim solo prænomine efferuntur, qui Romanis **HOSTILII**, **CORNELII**, **QUINCTII**, **ANTONINI** & **VERI** cum Gentis nomine aut Cognomine vulgo vocari solent. Sic **Josephus Marci** aliquoties meminit, Syriae Præsidis post cædem **J. Cæsaris**, nullo alio nomine adjuncto; qui vel **Marcus Crispus** intelligendus, quem **Dio** docet circa ea tempora in Syria cum **Cæcilio Basso** depugnasse, qui paullo ante præfecturam ejus provinciae aperta vi invaserat; vel quod verisimilius pro **Marcio** apud **Josephum** *Μάρκιον* seu **Murcus** ex **Appiano** reponendus. **Statii** enim **Murci** meminit à **Cæsare** in **Syriam** missi cum tribus legionibus, qui primus cum **Basso** congressus est, & cujus **Murci** valde apposite occurrit adhuc hodie rarissimus denarius in Gente **Statia**. Cæterum ex more illo Græcis auctoribus solemnibus, Romanos cum solo Prænomine efferendi, ortus ingens ille

Antiq. lib.
xiv. c. 17,
18, 19.

Lib. xlvii.

Lib. iv.
Bell. Civil.

ille æstus Capitolini, circa MAXIMI & PAPIENI nomina, quibus aliquando unum, aliquando duos credit designari; dum non observat Græcis auctoribus, MAXIMUM per Prænomen nempe efferri, qui Romanis PAPIENUS juxta ejus Cognomen diceretur. Id vero nec alias Romanis insolitum, præter SERVIOS, APPIOS ac TIBERIOS commemoratos, docet insuper aut obvium TITI Cæsaris apud Historicos aut M. ANTONINI Augusti exemplum; qui Græcorum more solo MARCI nomine frequenter designatur, cum passim in libris Juris Consultorum DIVUS MARCUS, tum apud Ammianum aliquoties, MARCI illius *dissimilis Principis verecundi*, alibi MARCI *Principis dictum*, & præterea apud Tertullianum in Apologetico, *pro salute MARCI jam intercepti*. Quod & olim delicatis auribus acceptum fuisse docet nos Horatius,

*Quinte puto aut Publi (gaudent Prænomine molli
Auricula) tibi me virtus tua fecit amicum.*

Lib. xxi. &
xxii.

Ejusdem moris illustre iterum exemplum apud Tacitum, ubi agit de Domitia Lepida, *Agrippina Sobryna prior*, ac CNEI mariti ejus soror, hoc est CNEI DOMITII. Frustra enim Cl. Freinshemius in notis ad hunc auctorem, offensum sese adserit, quod maritus Agrippinæ tantum Prænomine notetur, qua de causa lectionem eam sollicitat, & illud CNEI nomen ibi expungit. Neque enim quidquam hic immutandum, nec sine exemplo, ut vidimus, id à Tacito factum. Scilicet, ut jam ante ex denariis Gentis Domitiæ adseruimus, familiare illi præ aliis CNEI Prænomen; unde eandem in ea prærogativam nactum, quam in Sulpitia SERVIOS, in Claudia APPIOS vel TIBERIOS obtinuisse diximus. Alias vero LUCII Prænomen,

Lib. ii. Sa-
tyr. 5.

Annal. xii.
64.

quod cum CNEO acceptum Genti Domitiæ supra ex
 1a Tiberio. Tranquillo vidimus, ut infaustum in Claudia damna-
 tum idem refert: sicut Gentilium decreto, præter Li-
 vium auctor Cicero, MARCUM à patritiis Manliis
 exulare jussum; *propter unius M. Manlii scelus decreto gen-
 tis Manliæ neminem Patritium vocare M. Manlium licet*, &
 pag. 582. quod ipsum videas in Dionis Excerptis Valefianis, &
 l. 111. c. 7. alicubi apud Quintilianum, MARCOVE Manlio, cu-
 jus Prænomen è Familia in posterum exemptum est. At illud
 Prænomen longe post ea tempora Manliis adhuc tri-
 Lib. XLII. bui videas, ut apud Livium, & duo Manlii Aridini, alter
 M. Manlii, alter L. Manlii filius erat; ac apud Tacitum
 & Servione Capione, Marco quoque Manlio fufis vel captis.
 Unde priori loco vir longe doctissimus, & novus Li-
 vium fospitator, quod post Capitolinum nullum in Gente
 Manlia Marcum dictum existimat, legendum censet,
 alter Manii, alter L. Manliorum filius erat. Nisi forte co-
 dicum adferendæ lectioni placeat, hos Manlios Aridi-
 nos non fuisse è Patritiis, sed è plebeiis Manliis. Ne-
 que tamen cum Fulvio inter plebeios Manlios referen-
 dus Q. Manlius Turinus Ædilis plebis, à quo, aucto-
 re Livio, ludi plebei toti semel sunt instaurati: non
 L. XXVI II. enim ille Manlius, sed Mamilius dictus, ut è codicibus
 cap. 10. antiquis restituerunt viri docti. At certe è Manliis, alios
 Patritios fuisse, alios Plebeios, quod aliis quoque Genti-
 bus solemne, ut Antoniis, Cassiis, Claudiis, Valeriis, &c.
 abunde liquet vel ex ipso, quem adtulimus Ciceronis
 loco, ut vidit etiam Urfinus; & ex quo insuper colli-
 gitur, non omnibus in genere Manliis, sed folis Patri-
 tiis MARCI Prænomen interdicitum. Idem de loco
 Taciti dici posset, nisi in Epitome Livii, Cnei præno-
 men eidem Manlio tribui observasset Cl. Freinshemius.
 Idem alias MARCI prænomen obscœnum quoque
 evasit

evafit in Gente Antoniorum, quod ei antea familiare & quasi hæreditarium ejusdem denarii, ut supra vidimus, arguunt. Auctor enim Plutarchus, & præterea Dio in Excerptis, sublato Antonio Triumviro à Senatu decretum, ne quis ex Antoniorum Gente in posterum Marcus vocaretur. In idem quoque fatum incidit Prænomen CNÆI, Pisonibus ut docent eorum denarii, frequenter inscripti CN. PISO, CN. F. Taci-^{Annal. 111. cap. 17.} tus autem *nomen Pisonis radendum Fastis censuit, partem bonorum publicandam, pars ut CN. PISONI filio concederetur, isque Prænomen mutaret*: Ita ut hæc Prænomina iis accesserint, quorum alicubi meminit Gellius; *Patri-^{L. IX. c. 11.} tiorum male de Rep. meritorum damnata nomina, quasi defamata atque demortua cum ipsis viderentur*. At vice versa nomina benemeritorum Civium servis tribui aut vulgari prohibita apud Athenienses, tradit Herodes Atticus apud Gellium. Alias juxta infaustos illos *Lucios, Marcos^{Lib. IX. c. 2.}* & *Cneios*, simile quid de *Flacci* Cognomine observat Philo; Caium nempe Cæsarem Flaccum Ægypti præ-^{In Flac- cum.}fectum tam vehementi odio profecutum, ut in aliis quoque exosum & suspectum haberet idem nomen. Docebit præterea idem Nummorum adspæctus, unum nomen quandoque in eadem Gente pro Prænomine, & aliquando pro Cognomine habitum. Unde in denariis Gentis CÆCILIAE, PAULLUM in Nummo Lepidi Prænomen, in M. Æmilio autem Cognomen videas; sicut AGRIPPAM & TULLUM Cognominum loco in denariis Gentis Luciae, Mæciliae ex Vipsianae, quæ Prænomina olim fuerant in Tullo Hostilio & Agrippa Menenio. Immo observes exemplum hujus mutationis in eodem viro per adoptionem contigisse; ita ut idem ÆMILIUS PAULLUS, postea PAULLUS ÆMILIUS LEPIDUS dictus sit, à Paullo

Paullo nempe Lepido adoptatus. Unde minus mirum, frequens id sequentibus temporibus evasisse, ut iidem PAULLI, LUCII, SEXTI, modo Prænomina modo Cognomina censerentur.

De usu Cognominum.

Hæc autem COGNOMINA prioribus duobus ad majorem distinctionem addita, Prænomini nempe & Gentilitio, ex Appiano vidimus. Id vero Nummi luculenter arguunt, in quibus distinctæ eorum opera plures unius Gentis Familiæ; sicuti in Æmilia SCAURI, PAULLI, LEPIDI; in Cornelia MARCELLI, SCIPIONES, SULLÆ, LENTULI, aliique; in Junia BRUTI, SILANI; qui non Personas solum, sed Familias etiam diversas ejusdem Gentis constituunt. Quod vero apud Plutarchum lego, *sub Cognominibus occultari frequenter Nomina*, iidem Nummi egregie illustrant, in quibus non solum AHALÆ, AGRIPPÆ, MARCELLI, MARCELLINI, BRUTI, METELLI, CATONES, MESSALÆ, aliique illustriores, omisso omni alio Gentis nomine frequenter occurrunt; sed quidam etiam vulgo minus noti, ACTUSCULI, BROCCHI, NATTÆ, NURCI, & plures, in quibus ad Gentiles suos referendis laborare solet antiquariorum industria. Unde non mirum passim apud auctores rerum Romanarum, Paullos, Brutos, Metellos, Lentulos, Scipiones, Cæsares, Catones, aliosque præterito priori aut Gentili nomine occurrere, qualia plura alicubi congerit Tullius; *Consularem*, inquit, *puta leniorem fuisse Catuli, Servilii, Curionis, Torquati, Lepidi, Gellii, Volcatii, Figuli, Cottæ, Glabronis, Silani, Murenæ*; ubi præter unius aut alterius Gentile nomen reliqua omnia mere Cognomina. Ita etiam MAGNI

De Pyth. Oracul.

Lib. xii. Epist. 22.

L. 11. Epist. ad Att. 13.

mis aliquot designari, de quo alicubi Tullius; *quanto*

112

in odio noster amicus MAGNUS, *cujus cognomen una cum Crassi Divitis Cognomine consensescit.* Ut mittam hoc loco, quæ ignota etiam videbantur plurium Familiarum Cognomina in iisdem denariis non semel exstare, quæ NIGER in Cæcilia, CELER in Cassia, PÆTUS in Considia, SURDINUS in Nævvia, *cujus postremi in hac Gente nullam mentionem exstare apud auctores arbitrabatur Urfinus. Eam tamen apud Valerium Max. reperio, appellatus Mamercus à Surdino, L. VII. C. 7. cuius liber- tus Genucium heredem fecerat.* Surdinum autem illum, *cujus ibi meminit, fuisse è Gente Nævvia inde colligo, quod paullo ante auctor dixerat de illo Genucio, ut restitui se in bona NÆVIANI juberet, hoc est, Liberti Nævii Surdini, juxta notas libertorum id genus appellationes è Patronorum nominibus deductas.* Idem vero SURDINI cognomen Ræssanorum Familiæ tribuit vetus lapis ineditus, ex quo eadem Familia parum nota in Gruteriano opere poterit illustrari.

RÆSIANORUM, FAM. DD. Q. RÆSIUS Q. F. PAC. SURDINUS MIL. VETER. COH. VII. VIGIL. V. F. SIBI ET SUIS LIBERIS IDEM LIBERTIS LIBERTABUSQUE SUIS. DDXL. IN HYPOGUM TESTACI. ....

Reliqua mutila. Nec altera inedita illius Familiæ inscriptio cum eodem Cognomine minus præclara, reperta in via Appia,

DIANÆ RÆSIANÆ Q. RÆSIUS Q. FIL. SURDINUS CUM RÆSIA HERCULANIOLA SACRUM.

Eadem vero Cognomina pluribus Familiis diversarum gentium communia probant aut illustrant iidem Nummi, ut BALBI, CÆPIONES, GRACCHI, GALLI, RUFII; alia singulis quasi Gentibus propria;

Vuu

pria;

pria; ut Æmiliæ LEPIDI, Corneliæ SCIPIO-
 NES aut SULLÆ, Manliæ TORQUATI, Porciæ
 CATONES, Sulpiciæ GALBÆ. Immo eadem Co-
 gnomina alterius accessione nonnunquam distincta in
 Familiis ejusdem Gentis; ut in Calpurniæ Nummis
 PISONES & PISONES FRUGI; quæ quantum
 inserviant ad accuratam collectionem Romanorum
 stemmatum, talium peritifacile adsequuntur. Addi-
 ta nempe nonnunquam Cognomina duplicia ad ma-
 jorem adhuc distinctionem. Quum enim multi essent
 Pisones in Gente Calpurnia, FRUGI Cognomen su-
 peradditum uni ex Pisonibus, de quo Cicero pro M.
 Fonteio consulendus, & ita ad hæredes ejusdem ac po-
 steros propagatum. Sic PRIMUM etiam & SECUN-
 DUM, non Prænomen solum fuisse apud Romanos,
 ut contendit Sigonius, sed etiam Cognomina, ut alia
 mittam, docet Nummus Gentis Arriæ, M. ARRIUS
 SECUNDUS. Sic in Agnominum, non autem Co-
 gnominum classem male à quibusdam Antiquariis reji-
 ci AFRICANI, PII, aliasque id genus appellatio-
 nes, non ex Livio solum & Cicerone, apud quos Co-
 gnomina non semel vocantur, sed & ex eorundem
 Numismatibus liquet; ubi Cognominum locum ea-
 dem occupare videas. Illustris certe hanc in rem Livii
 locus de P. Cornelio Scipione Africano; *Primus certe
 hic Imperator nomine victa ab se Gentis est nobilitatus, exemplo
 deinde hujus nequidquam victoria pares insignes imaginum ti-
 tulos, claraque COGNOMINA familia fecere.* Nec
 prætereundum tamen, plures nonnunquam Romanas
 Gentes, omisso plerumque Cognomine, solo priori
 ac Gentis nomine inclaruisse; ut ex CARISIÆ, CO-
 PONIÆ, CURIATIÆ, DIDIÆ denariis liquet; &
 in Gente ANTONIA familiare. Haud minus refel-
 lere.

Lib. xxx.

tere videntur iidem Nummi, adfertam à Sigonio, & passim deinde ab Antiquariis receptam sententiam, Gentium nomina apud Romanos perpetuo in ius defuisse: haud aliter nempe ac omnia Perfarum nomina in *Syria* terminata tradentem novi Herodotum. Lib. 1. Aliud enim suadere possent ALLIENA, BETILIENA, CÆCINA, LABIENA, NORBANA, quæ sese offerunt in serie Gentium Romanarum, quas ex Nummis collegerunt ac illustrarunt eruditi Antiquarii. Quamquam haud ignorem, quod nonnulla ex iis Cognominibus adnumerant, quæ Gentili nomine oblitterato hujus vicem occuparint; quod tamen iis omnibus accidisse haud facile quisquam demonstrabit, quum alias in iisdem Nummis cum Prænomibus & Cognominibus suis efferantur. LABIENUM quidem qui inscriptus in ejus Nummo Q. LABIENUS PARTHICUS, haud ignoro doctos Antiquarios referre ad Gentem Atiam; quorum rationibus equidem haud valde repugnabo. AGRIPPÆ certe Cognomini, & quibusdam aliis id novi accidisse, ut Gentili Vipsaniæ omisso illius locum imposterum impleteret; unde & Neptos ejus *Posthumus Agrippa* & neptis *Agrippina* pro Gentili nomine in priscis monumentis designantur; quod partæ ab Avo Cognominis celebritati concessum. Sic idem accidisse in PRÆTEXTATI, SCIPIONIS & MESSALÆ Cognominibus aperte notat Macrobius, ut Cognomina illa in Nominum vicem transfirent, vel ut idem loquitur, *nec mirum si ex Cognominibus nata sunt* Lib. 1. Saturn. c. 6. nomina, & cujus rei exempla adfert in sequentibus, ut ab *Emilio Emilianus*, à *Servilio Servilianus*. Consona his tradit auctor decimi libri Valeriani; *quin etiam quedam Cognomina in nomen versa sunt, ut COEPIO, namque hoc in BRUTO nominis locum obtinuit.* Quam rem iterum
 V u u 2   expli-

explicant & nobis ante oculos ponunt plures Nummi hujus Bruti, inscripti, Q. COEPIO BRUTUS, ubi COEPIONEM, quod ille aiebat, Gentilis nominis locum obtinere videas. Ita enim dictus M. Brutus, ut alias ex Tullio & Plutarcho liquet, postquam à Q. Servilio Cæpione avunculo fuit adoptatus, unde in amplissimo Senatusconsulto ad honorem Bruti faciente, cujus auctor Cicero, sæpe iis nominibus appellatur; cum Q. COEPIONIS BRUTI PROCOS. opera &c. Id vero singulare in eo, quod quum juxta consuetam formulam adoptatorum, dici inde debuisset Q. Servilius Cæpio Brutus, ut Scipio à Metello adoptatus Q. Cæcilius Metellus Scipio in hujus denariis supra adlegatis legitur; iste omissio Serviliæ Gentis nomine dictus sit Q. COEPIO BRUTUS; ita ut COEPIO è Cognomine Serviliorum, nomen, quod recte ille dixit, in Bruto fieret.

Philip. x.

De Origine
Cognomi-
num.

Ipsa vero COGNOMINUM ORIGO aut appellationis ratio non minus ex iisdem Nummis illustratur. Appianus quidem eadem ab *Affectibus* aut *Virtute* indita tradit; Plutarchus vero, cum ab eisdem *Affectibus*, tum à *Natura*, *Gestis*, aut *Corporis* partibus petita commemorat. Hos autem singulos appellationum id genus fontes, notis etiam suis aut symbolis quandoque distinctos videas in denariis Gentium Romanarum. A *Notis Corporis* nempe in Gente Furia CRASSIPEDEM, ad quem exstant Ciceronis Epistolæ, Pes signatus notat: in Pinaria SCARPOS Carpus seu volæ manus arguit. Quo referri possunt hausti ex aliis fontibus, quos eadem Nummorum symbola denotant. Ita in Aquilia FLOROS flos impressus signat; ac ut hæc paucis contrahamus, in Lucretia TRIONES septem stellarum seu Trionum figura; in Poblizia MALLEOLOS Mallei

Mallei nota; in Manlia TORQUATOS Torquis; in Marcia PHILIPPOS Equestris statua; in Voconia VITULOS vitulus; in Numonia VAALAS, miles pro Vallo pugnans; in Accoleia LARISCOLOS Larices; in Pomponia MUSAS; Musæ singula depictæ, non minus ac olim in Pyrrhi annulo, & inscr. HERCULES MUSARUM, adumbrant. Adeo ut ex iis veterum Gentilitiorum Insignium usum ac originem adsequamur, & frustra infensum illustrium virorum memoriæ Caium de illis abolendis sollicitum fuisse; *Vetera Familiarum insignia ademit, Torquato Torquem*, Sueton. in *Gincinnato Crinem, Cr. Pompeio Magni Cognomen.* Alias Caligul. vero à *Pedibus*, præter CRASSIPÈDEM, plures quoque cum alibi tum in iisdem Nummis denominatos videas. Talis AGRIPPA, quem ab ægritudine & pedibus dictum refert Gellius; haud aliter ac de Oedipo Lib. XVI. cap. 16. Seneca,

Timore nactus nomen ac vitio pedum.

ac præterea SCAURI, VARI, PLANCI. A *Capite* vero aut illius partibus vel adfectibus, CAPITONES, CHILONES, COCLITES, LENTULI, SURDINI, LABEONES, NASSICÆ, CÆSARES, BARBATI, CRISPINI se nobis adhuc sistunt in eorum Nummis. Neque aliter ac NASONES, ita Græcis GRYPI à Nafi magnitudine, qualis ille Antiochus apud Justinum ac in ejus nummis. A *Natura* autem aut aliis circumstantiis corporis PULCHRI, NIGRI, MACRI, CRASSI, LONGINI, BALBI, RUFFI, & plures, qui leguntur itidem in antiquis denariis. A *Moribus* vero seu adfectibus iisdem suppeditabunt dictos BIBULOS, BRUTOS, FRUGI, LEPIDOS, BLANDOS, CATONES, aliosque ibidem obvios. Sic à *Rebus Gestis* occurrent continuo in eadem

- penu denominati, ac in Cornelia quidem nobiles illi AFRICANI, ASIAGENES; ita enim postremum hoc nomen legendum, non vero *Asiages*, ut existimabat Ant. Augustinus, liquet ex Sidonio, ut jam docuit Sirmondus, & confirmant Excerpta Diodori Pereskiana, ἐξ ἧσδε ΑΦΡΙΚΑΝΟΥΣ καὶ ἧσδε ΑΣΙΑΓΕΝΕΙΣ καὶ ἧσδε Ἰσπανίους ἰσομειζέδου συμπέθεσαν, ex qua AFRICANOS & ASIAGENES & Hispanos dici contigit. Eandem quoque vocem agnoscunt antiqui Livii codices, (quod Urfinum fugit) unde illam opportunè pro *Asiatico* reposuerunt novissime in eodem viri docti, *In equitatu recognoscendo* L. SCIPIONI ASIAGENI *ademptus equus*; qui nempe itidem in præclaro ejus denario inscribitur L. SCIP. ASIAG. In Gente Atia, ut volunt, PARTHICI IMPERATORIS cognomen Labieno tributum, Q. LABIENUS PARTHICUS IMP. plane ad Plutarchi fidem, qui eundem Παρθικὸν Ἀυτοκράτορα tradit renuntiatum. Adeo ut non à devictis Parthis more Romano, sicut observat Dio, & sicut postea Aurelios, Veros, Severos, Caros, aliofque cum aliunde, tum ex Nummis PARTHICOS dictos accepimus, sed ab iisdem Parthis defensis, ad quos se contulerat transfuga. Alio cæteroquin sensu *Parthos Imperatores* legas apud Tacitum, de Parthorum nempe Regibus, *At PARTHI IMPERATORES cum pugnam pararent, fœdus repente faciunt.* In Egnatia & Fabia MAXIMI, in Pompeia MAGNI occurrunt, qui postremum hoc ad ejusdem Cnæi successores transiisse luculenter arguunt, quod iisdem eripuisse Caium tradit Suetonius, à Claudio vero restitutum Dio. Unde non ΜΕΤΑΣ solum sed ΜΑΓΝΟΣ etiam dictus Straboni, Nicolao Damasceno, Josepho, Dioni, Zozi- mo aliisque Græcis scriptoribus; quia nempe in pro-
prij

prii Cognominis vicem transferat hæc appellatio. Hujus autem Magni vultum, de quo ambigebant Antiquarii, in denariis gentium Munatiæ & Nasidiæ adhuc hodie obvium, præclare monuit Cl. Seguinus. Eundem quoque juvabit hic contemplari in singulari cujusdem raritatis Nummo, quem possidet vir avitis propriisque decoribus insignis, Camillus Maximi: Exhibet nempe ille hinc Pompeii vultum cum adscripto nomine Γ. ΠΟΜΠΗΙΟΣ, seu *Cn. Pompeius*; illinc figuram sedentem ac turritam, & epigraphen ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, seu *Pompeïopolitarum*, à quibus nempe in Herois sui seu Conditoris memoriam nummus percussus

Vides continuo illam *κέμης ἀναστολήν*, seu adsurgens capillitium, quod huic Heroi tribuit Plutarchus. Pompeiopolis vero urbs Ciliciæ maritima; ut ^a Tacito ac ^b Dionis vocatur, & quam prius Solos dictam constat, antequam à Pompeio de novo instauraretur. Ad quam etiam refero alium nummum inscriptum itidem ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ, non vero ad alterum Paphlagoniæ Pompeiopolim, sicut videbatur doctis Antiquariis, Goltzio ac Nonnio.

Duo

Duo nempe illi barbati senes, si quid auguror, duos sapientiae ac litterarum gloria inelytos viros nobis hic ante oculos ponunt, CHRYSIPPUM nempe Stoicum, & ARATUM Phaenomenorum scriptorem. Uterque enim Solis oriundus, seu Pompeiopolitanus, & inter praecipua urbis illius ornamenta continuo relatus. Habitus etiam ac vultus talis, qui Philosophos decet, & aliorum; quae supersunt Graecorum sapientum simulacris consentaneus. Fundus autem mihi huius observationis Strabo, *Μετὰ ἡ Λάτμον Σόλοι πόλις ἀξιόλογος τῆ ἄλλης Κιλικίας ἀρχῆ, τῆ περὶ τῆ Ἰσὸν Ἀχαιῶν καὶ Ῥοδίων κῆσμα τῆ ἐκ Λίνδης εἰς ταύτην λειπανδρήσασαι ΠΟΜΠΗΙΟΣ ΜΑΓΝΟΣ καθόκισε σὺν πειριγγομέδῃς τῆ παρεταῶν, ἕς μάλιστα ἐγὼ σωτηρίας καὶ περνοίας πρὸς ἀξίως. ἢ μετανόμασε ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΝ. Γεγόνασι ἢ ἄνδρες ἐνθάδε τῆ ὀνομασῶν ΧΡΥΣΙΠΠΟΣ πε ὁ Στωικός Φιλόσοφος πατρὸς ἂν Ταρσέως ἐκείθεν μετακλήσασθαι, καὶ Φιλήμων ὁ κωμικός ποιητής, καὶ ΑΡΑΤΟΣ, ὁ τὰ Φαινόμενα συγγεγίψας ἐν ἔπεισι. Post Latmum sunt Soli urbs memorabilis alterius principium Ciliciae qua ad Issum est, condita ab Achaïs & Rhodiis Lindiis, in hanc hominum frequentia destitutam POMPEIUS MAGNUS Piratarum reliquias transtulit, quas iudicabat potissimum salute & procuratone dignas, & mutato nomine eam POMPEIOPOLIM dixit. Protulit hac urbs praclaros viros, CHRYSIPPUM, Stoicum Philosophum, cuius pater Tarso inde commigraverat, tum Philemonem Comicum Poëtam, & ARATUM, qui versibus, quae in caelo visuntur, descripsit. Πομπηϊόπολις itaque dicta hac urbs, non ut praefereunt hodie Strabonis ac Dionis Codices Πομπηϊόπολις; quod praeter indubiam Nummorum fidem, arguere poterant similes terminationes, Κλαυδιόπολις, Τεγαιανόπολις, Ἀδελμανόπολις, &c. Quamquam ne quid dissimulem διπλογεγίψαι illam in hac urbe*

Lib. XIV.

be videatur agnoscere Stephanus aut ejus Epitomator, Gentile autem ad Nummorum fidem, Πομπηιοπολίτης; quomodo & apud Lucianum, ubi commemoratur quidam Creperius Calpurnianus, belli Parthici Scriptor, Πομπηίος πολίτης seu Pompeiopolitanus, non vero Pompeii civis juxta interpretem, haud infueto Græcorum more composita urbium aut gentilia etiam id genus nomina resolvendi, de quo alibi. Haud vero ita liquidum, ad quam nempe Pompeiopolim, an Ciliciæ, an Paphlagoniæ spectet alius Nummus Antonini Caracallæ, qui figuram stantem exhibet, dextra Victoriolam, sinistra Hastam tenentem, & inscr. ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΙΤΩΝ. Ut autem ad MAGNUM nostrum redeamus, sicut posteri ejus MAGNI cognomen retinere, ita à Fabio, qui & Q. MAX. seu Quintus Maximus in ejusdem denariis inscribitur, adhuc sua ætate denominatos gentiles ejusdem Familiæ MAXIMOS refert Polybius. De quibus utriusque gentis Pompeiæ & Fabiæ Cognominibus audiendus Ovidius in Fastis,

MAGNE tuum nomen rerum mensura tuarum,

Sed qui te vicit te quoque MAJOR erat.

Nec gradus est ultra Fabios cognominis ullus,

Illâ domus meritis MAXIMA dicta suis.

Cæterum P. Africanus, MAJOR dictus ad distinctionem Minoris, Polybio in Excerptis Constantinianis p. 101. ΜΕΓΑΣ vocatur; Πολίς ἔ ΜΕΓΑΛΟΥ κληθέντος, hoc est, πρεσβυτέρου dicti, ut loquuntur alii Græci; non vero quod MAGNI cognomen priori illi Africano aut ejus posteris unquam adhæserit, ut recte observat ad eum locum Cl. Valesius, & denarii ejusdem Familiæ satis arguunt. An jam commemorandi occurrentes in Gentis Petilliæ denariis CAPITOLINI, unde Horatio Petillius Capitolinus alicubi dictus; aut in Manlia

Xxx TOR-

Lib. 1. Bell.
Civil.

TORQUATI, aliique id genus, quorum ratio obvia: In Cornelia autem FELICIS nomen Syllæ adhæsisse, probant ejusdem denarii, ut pateat vere adfertum ab Appiano, illam FELICIS appellationem Syllæ ab adulatoribus tributam, postea eidem in cognomen vertisse, & statuam Equestrem pro Rostris Senatusconsulto illi cum hoc nomine erectam. FAUSTI vero cognomen idem insuper ei concessum innuunt & firman ejusdem Nummi, ut non sit necesse ad Faustum ejus filium illam appellationem cum Ursino referre. Utrumque vero cognomen frequens postea apud Romanos evasit, unde passim in marmoribus FELICES, FAUSTI, EUTYCHES, & maxime mulierum, FELICITAS, FAUSTA, FORTUNATA, TYCHE; unde varia quoque earum vel diminutiva vel composita, FELICISSIMA, FELICULA, FAUSTINA, FAUSTILLA, EUTYCHE, CALLITYCHE, aliaque id genus. Scilicet boni ominis loco habita apud veteres olim fausta id genus nomina, unde Tacitus de restituto Capitolio sub Vespasiano; *Ingressi milites, quibus FAUSTA NOMINA, felicibus ramis.* Non FAUSTI vero solum & FELICES, sed EPAPHRODITI etiam seu *Venusii* cognomen Syllæ tributum & Tropæis ejusdem præfixum docuit Plutarchus, ad quod respexere duo ejusdem Syllæ denarii, in quorum uno hinc Venus & Cupido, illinc signa Pontificalia; in altero cum Veneris caput, tum tria Tropæa sunt expressa.

Histor. IV.
53.

Hæc

Hæc vero male ab Ursino aliò translata ex parte occu-
pavit non ita pridem vir doctus, quod tamen non ex
Plutarchi solum loco de Fortuna Sullæ, sed & altero e-
jusdem Auctoris in Quæstionibus Romanis, & Appia-
no præterea egregie firmatum noveram, qui postre-
mus tradit repertos à se commentarios, qui referunt
Sullam eodem Senatusconsulto FELICEM & ERA-
PHRODITUM seu *Venustum* nuncupatum. Immo id
firmant etiam Diodori Excerpta, ἐκείνης ἡ ὀσύλλας,
καὶ διὰ τὴν γηγανός, ΕΡΑΦΡΟΔΙΤΟΝ πῶς ἐνομοθεσίας ἐαυ-
τὸν, ἐχ' ἐψεύθη τ' ἀλαζονείας; *Vicini autem Sylla & dictator
creatus ac se ipsum ERAΦΡΟΔΙΤΟΝ vocans, haud
vana jactatione. Eraphroditus nempe Græcis idem qui La-
tinis Felix seu Venustus, à felicissimo Veneris jactu in ta-
lorum lusu, ut eruditus notum. Unde & invenustus pro
infortunato seu homine parum in amore felici apud
Comicum, Adeone hominem esse invenustum aut infelicem
quenquam; & venustas pro felicitate non solum apud eun-
dem Terentium, quod notarunt jam viri docti,*

Quis me fortunatior venustatisque plenior.

sed apud Plautum quoque

diem pulchrum & celebrem, & venustatis plenum,

Immo hinc *Venus* etiam pro fortuna apud Senecam, ut
bene ad eum locum observat doctissimus Gronovius;
*Ille non est mihi par virtutibus, nec officiis, sed habuit suam
Venerem.* Apposite itaque, ut vides, Veneris & Cupi-
dinis signa FELICEM hunc & ERAΦΡΟΔΙΤΟΝ
Sullam nobis in superioribus denariis adumbrant; &
dormitabat vigilantissimus alias Fulvius, dum eisdem
de Sibylla, & nescio quo Appollinis consultore inter-
pretabatur. Immo Tropæa, quæ in postremo denario
signantur, qui Venerem exhibet in anteriori parte,
opportune mihi revocant in mentem Venerem Τρο-

Epist. A-
dam. Ru-
per ad Th.
Reines.

Bell. Civil.
lib. 1.

Eclog. lib.
xxx1.

Pœnul. l. 2.

Lib. 11. de
Benef. c. 28.

παισφόρον Græcis dictam, ut in Epigrammate inedito Agathie,

Οὐδέτι με χρίζουσιν ἐπάλξεις. ἠὲ δὲ τυχήσω

Στέμματά σοι πλέξω ΚΥΠΡΙ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΕ.

Alias & Τροπαιέχχ appellationem legas inter titulos Augustorum, cum alibi, tum apud Chrysofostomum, ubi agit de more libellorum supplicum, qui Imperatori-

Orat. xi. in
Annam. T.
V. Edit. Sa-
vil. p. 56.

bus offerebantur; ἐκ ἐνδύσεως ἐν ὀνομα μόνον, ἀλλὰ τὸ ΤΡΟΠΑΙΟΤΥΧΟΝ, τὸ Ἀύγουστον, τὸ Ἀυτοκράτορα, καὶ πάλαι ἔπεα τῶν αὐτῶν προσθέντες, τότε μόνον τιμωροὺς ἵκεται; Non solum unum nomen apponunt, sed ΤΡΟΠΕΙΣ inclutum, Augustum, Imperatorem, pluraque id genus alia desuper addentes, tunc ad supplicationem deveniunt. Talis certe Τροπαιέχχ

inducitur à Juliano in Cæsaribus Trajanus, Τροπᾶα nempe Parthica humeris ferens; quo habitu eundem induunt antiqui aliquot Nummi. Quid memorem jam aut Scipionem Metellum, aut S. Pompeium, quorum uterque P I U S inscribitur in eorum denariis: aut vero ad vim nominis indicandam, Catinenses fratres in averfâ parte denarii ejusdem Pompeii signatos, quos ut Græcis E U S E B E S, juxta^a Strabonem & ^b Pausaniam, sic Latinis P I O S dictos satis constat,

Lib. vi.

^a In Phocic.

Silius It. l.

lib. xiv.

Et generasse P I O S quondam celeberrima fratres.

In Antonia vero P I E T A S L. Antonio cum noto Ciconiæ symbolo tribuitur; quale nempe cognomen illi à pictate in Fratrem Triumvirum indultum refert Dio, ut jam vidit Fulvius. Neque mira aut insolita apud Romanos virilis ejusmodi appellatio, citra ullam generis aut flexionis mutationem. Id enim Quiritibus vestris haud semel usurpatum, quibus *Muræne*, *Muse*, *Asina*, *Scrophæ*, fœminina positione dicti haud ignobiles Romani; non autem Græcis usitatum, quibus deducta ab appellativis nominibus cognomenta, genere & fle-

& flexione continuo mutabantur. Hinc illud Fabio inter reliquas Romanorum nominum observationes notatum; *aut quæ feminina positione mares, aut neutrali feminas significant, qualia sunt Muræna, Glycerium.* Ita & Instit. l. 1. cap. 4.
Petræ dicti ex Equestri ordine, auctore Tacito, *pergit* Annal. xi. 4.
que Sullius addere reos Equites Romanos illustres, quibus Petra cognomentum. Alias de eadem PIETATIS appellatione, non viris solum sed etiam Provinciis tributa, audiendus Ammianus; *inter quos Aristanetus adfectatam* Lib. xvi. 1.
recens Diocesim curans vicaria potestate, quam Constantinus ad honorem uxoris Eusebia, PIETATIS cognomine dedicarat. Ad Pios autem illos vel Catinenses, vel Metellum aut Pompeium, referendum quoque SCIPIONUM cognomentum, in denariis Corneliæ Gentis familiare, quod nempe in eadem adhæsisse tradit Macrobius à Cornelio, qui patrem luminibus carentem pro Scipione vel baculo regebat. Transiere autem omnia id genus cognomina sequutis temporibus ad posteros simul & extraneos, cum longa accessione non tunc, sed plurimum nonnunquam cognominum, & aliunde, à Diisputa, Ventis, Fluviis, aliisque id genus fontibus haustorum. Neque enim Claudii Cæsaris edictum diu valuit, qui auctore Tranquillo, *per-* In Claudio.
grina conditionis homines vetuit usurpare Romana nomina, duntaxat gentilitia. Et hæc quidem præter institutum ferme prolixius, non tamen ultra argumenti cancellos, cui illustrando haud parum inservire videbantur. Cæcus enim, ut hoc addere mihi liceat, in campo Historiæ veteris incedit, qui hæc non distinguit aut præterit; qui nominum aut appellationum id genus originem, gradus, discrimina, ætates non observat; qui tempora & personas non semel confundit; qui indutam paullatim sub Cæsaribus, & labente imperio ean-

dem nominum confusionem & varietatem ad hunc priorum temporum canonem non revocat. Et tamen quoties hic impegerunt oculatissimi aliâs viri, in via quippe lubrica & perplexa, ignoratione aut incuria ejusmodi vel comitum vel subsidiorum?

3. *Ad eruendam Originem Familiarem.* Accedunt non Cognominum solum aut Familiarum unius Gentis, sed GENTIUM ipsarum ORIGO & INSIGNIA, quæ iidem nummi nobis etiamnum ante oculos ponunt. Ita ut his ducibus pateant primi Natales Romanæ Nobilitatis, & ipsa discrimina indigenarum aut adventitiarum in eadem Gentium. Neque enim è Sabinarum magis raptu, quam ex alijs vicinarum Gentium spoliis conflatum nosti Quiritium genus. Quod pluribus adstruit Canulejus Trib. Plebis apud Livium, exemplis etiam petitis à Regibus Numa & L. Tarquinio peregrinis, ac à Gente Claudia, post exactos Reges à Sabinis in Civitatem non solum sed Patritiorum quoque numerum adscita: *quippe nunquam clausa urbs peregrinæ virtuti.* Hinc illa Gentilis ejusdem stirpis Imperatoris apud Tacitum oratio, *exemplo Clausi Sabini majores mei hortantur, uti paribus consiliis Rempub. capessam, transferendo huc quod usquam egregium fuerit. Neque enim ignoro Julios Alba, Coruncanios Camerio, Porcios Tusculo, & ne vetera scrutemur, Etruria, Lucania & omni Italia in Senatum accitos.* Unde factum etiam, ut eadem Gentes, ortus sui memoriam aut loci natalis appositione, aut Deorum patriæ Præsidum simulacris, aut Conditorum suorum imaginibus ac notis, voluerint ad posteros propagari. CLAUDIAM certe ac insuper PETRONIAM, TITURIAM, VETTIAM, è Sabinis profectas docent, in priori adsumtum NE-
In Claudio. RONIS cognomen, quo, auctore Tranquillo, Sabinorum lingua vir fortis ac strenuus indigitatur; in altera

tera Feroniæ Sabinis cultæ simulacrum ; in Tituria cum expressus Sabinarum raptus, tum signata, quemadmodum & in Vettia T. Tatii Sabinorum Regis effigies. COPONIAM Gentem Tibure oriundam, Clava & pellis Herculis Tiburtini scilicet Numinis, Urfino videntur arguere ; sicut ANTIAM Gentem Antio profectam, Dii Penates in eadem expressi. Ut postremæ huic idem acciderit, quod de Britannia incolis è Belgio oriundis observat Cæsar, *qui omnes fere iis nominibus civitatum appellantur, quibus orti ex civitatibus eo pervenerunt, & bello illato ibi remanserunt.* METTIAM vero CORNUFICIAM, PAPIAM, PROCILIAM, ROSCIAM, Lavinii municipio traduces, obvia in earundem denariis Junonis Lavininæ simulacra evincunt, haud aliter ac de Milonis origine Silius,

Comment.
lib. v.

*Lavinio generate, inquit, quem Sispita Juno
Dat nobis.*

Lib. XIII.

VIBIAM è Sicilia profectam, arguunt similiter juxta Fulvium, Cereris ac liberæ impressa in ejusdem denariis monumenta. ACILIAM ab ἀκίοναι seu sanandi virtute nomen suum adscivisse, Æsculapius in eodem signatus doctis antiquariis videtur comprobare. LEVINEIAM ab Hercule stemma suum arcessere, depicta ejusdem in clypeo effigies ostentat. Quo referripotest gemma Scipionis Africani, in cujus pectore imago Serapidis, quod vulgo Jovis filius crederetur, ut Livius ac Plinius tradunt. Alias vero ANTONIAM eundem Herculem agnoscere conditorem, hujus arguunt insignia, quæ præferunt non semel Gentis illius denarii. JULIAM vero ab Ænea & Julo deductam, non Poëtarum magis vaticinia, quam obviæ Veneris & Æneæ Anchisenentis in eadem imagines ostendunt. Hinc dicti Æneadæ non Romani solum in

Inter Imag.
Illustr. Ur-
sini.

gene-

genere, sed proprie gentiles Julii, sicut Aufonius de Nerone, *ultimus Aeneadum*, item

Aeneadum generis qui sextus & ultimus haeres.

Ita rursus MANILIAM ad Ulyssē genus suum revocare, Ulyssēs in eadem pileatus, & à cane agnitus tradit. Ut videamus, haud insolitum jam olim illustrium Familiarum morem an fatum, præclaro nempe aliquo & antiquissimo, ut ut incerto auctore generis sese efferre. Adeo minima quæque vel Nominum vel Cognominum, vel alterius cujuscumque casus aut rei arrepta similitudo, quæ in communionem ejusdem originis traheretur. Sic M. BRUTO idonea visa est ejusdem Cognominis ratio, ut vindicem illum libertatis Junium Brutum, tanquam generis sui auctorem in Nummis signaret, à quo tamen illum traxisse originem, negat Dio. Quamquam id in dubio relinquit Plutarchus, dum utriusque sententiæ adfertores refert, ac eidem Bruto suffragari videatur, quod non solum cognominis, sed etiam Gentilis ejusdem nominis communio utrique intercederet. Unde nec mirum aut MEMMIAM à Romulo expressâ illius effigie, aut iisdem argumentis à Numa CALPURNIAM ac POMPONIAM, à Tullo HOSTILIAM, ab Anco MARCIAM originem suam voluisse in Nummis consignatam relinquere. Unde patet etiam, cur Valerio Maximo Coriolanus oriundus è Gente Marcia, *Anci Regis clara progenies* nuncupetur. Ita ut qui vel Regii nominis umbram morte & ignominia multabant, ab eodem titulos mutuari, securum non solum ac honestum, sed præclarum etiam & gloriosum ducerent. Adeo omnia temerat ambitio, dum aut in alienis sepulcris gloriam, aut similitudinem in ignotis imaginibus quaerit.

Neque

Lib. xlii.

In M. Bruto.

Lib. iv. c. 3.